

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobkyně: **P. T.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 5. 2016, č. j. 1 Az 18/2016 - 30,

t a k t o :

- I.** Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**
- II.** Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 5. 2016, č. j. 1 Az 18/2016 - 30, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze usnesením ze dne 20. 5. 2016, č. j. 1 Az 18/2016 - 30, zamítl návrh žalobkyně na ustanovení právního zástupce z řad advokátů pro řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 3. 2016, č. j. OAM-46/ZA-ZA04-K07-2015, kterým žalovaný neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Soud v napadeném usnesení konstatoval, že ustanovení zástupce není v posuzované věci nezbytné k ochraně práv žalobkyně a odkázal v této souvislosti na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2011, č. j. 5 Afs 20/2011 - 62. Soud poukázal na tu skutečnost, že z obsahu žaloby je zřejmé, proti jakému rozhodnutí směřuje, proč rozhodnutí napadá a co žalobkyně navrhuje. O orientaci žalobkyně v soudním řízení pak svědčí i to, že využila práva požádat o ustanovení zástupce. Soud uvedl, že podání žalobkyně považuje za dostatečně kvalifikované s tím, že učinila vše potřebné k ochraně svých práv. Soud pak zhodnotil, že projednávaná věc není mimořádně právně složitá a z výše uvedeného učinil soud závěr, že ustanovení zástupce žalobkyni není pro ochranu jejich práv nezbytné a žádost zamítl.

Proti uvedenému usnesení podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včasnou kasační stížnost. V ní namítla, že pochází z východní Ukrajiny, kde panuje ozbrojený konflikt, přičemž v žalobě napadala rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany. Poukázala na tu skutečnost, že českým jazykem hovoří jen částečně, v českém právním řádu se dostatečně neorientuje a s přípravou žaloby jí pomáhala nezisková organizace SIMI, která jí však nemůže pro nedostatek personálu v řízení zastupovat a účastnit se ústního jednání. Stěžovatelka zdůraznila, že se jedná o věc mimořádně právně složitou a bez právního zastoupení je její postavení v soudním řízení nerovné. Stěžovatelka odkázala na postup Krajského soudu v Ústí nad Labem, který ve věci vedené pod sp. zn. 75 Az 12/2016, ustanovil dceři žalobkyně zástupce v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany. Stěžovatelka odlišila svůj případ od případu projednávaného Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 5 Afs 20/2011, neboť jí hrozí v důsledku napadeného rozhodnutí žalovaného deportace do země, kde probíhá ozbrojený konflikt. Stěžovatelka Nejvyšší správní soud požádala o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti a v závěru své kasační stížnosti navrhla Nejvyššímu správnímu soudu, aby napadené usnesení zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že ponechává posouzení důvodnosti a správnosti postupu Městskému soudu v Praze na Nejvyšším správním soudu s tím, že je mu známa existence bohaté a ustálené judikatury k projednávané věci.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že ji stěžovatelka podala z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. „[k]asační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.“ Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud uvádí, že Městský soud v Praze pochybil, pokud stěžovatelce, která splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, neustanovil pro řízení o žalobě proti zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu zástupce. Soud sice odkázal na rozsudek ze dne 31. 5. 2011, č. j. 5 Afs 20/2011 - 62, v němž Nejvyšší správní soud obecně vymezil situace, kdy nebude nutné pro řízení před krajským soudem ustanovit účastníkovi zástupce, a to z toho důvodu, že to není pro ochranu práv nezbytné. Soud nicméně přehlíží v projednávané věci zásadní skutečnost, že je stěžovatelka ukrajinské státní příslušnosti bez znalosti českého jazyka a zejména bez obsáhlejších znalostí českého právního řádu. Tímto se projednávaný případ značně odlišuje od případu, na který odkazuje soud. Stěžovatelka zdůraznila, že s přípravou žaloby jí pomáhala nezisková organizace, a proto jakkoliv tuto žalobu podala samostatně, není pravdou, že by formulace žalobních námitek či její celkový obsah byly projevem stěžovatelčiných znalostí českého právního řádu. Podle Nejvyššího správního soudu odepřel soud stěžovatelce právo na efektivní opravný prostředek ochrany jejích práv, která mohla plně využít jen za pomoci ustanoveného zástupce. Soud pak v napadeném usnesení opomíjí, že v soudním řízení není podání žaloby jediným úkonem, který vyžaduje orientaci v právním řádu, ale že zde existují i další situace, kdy je orientace v právním řádu nezbytná, a to například při ústním jednání a souvisejícím dokazování, což může být pro osobu cizí státní příslušnosti velmi obtížné či až nemožné.

pokračování

Nejvyšší správní soud tedy nesouhlasí s názorem Městského soudu v Praze, že ustanovení zástupce stěžovatelce není nezbytné pro ochranu jejich práv.

Z uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. napadené usnesení zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení. V něm bude podle § 110 odst. 4 s. ř. s. Městský soud v Praze vázán vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Městský soud v Praze v novém rozhodnutí rovněž rozhodne o nákladech řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud k žádosti stěžovatelky o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti poukazuje na usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, kde rozšířený senát Nejvyššího správního soudu konstatoval, že „[v] případě rozhodování krajského soudu o žádosti o osvobození od soudního poplatku a o návrhu na ustanovení zástupce (ale i o jiných procesních návrzích) totiž považuje [pozn. Nejvyšší správní soud] za nejpodstatnější, že se jedná pouze o úkony učiněné v probíhajícím řízení o žalobě, které slouží k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutím soudu o těchto návrzích nevybočuje z vymezeného rámce, jeho výsledkem není nic jiného než jen konečné rozhodnutí o procesní otázce podstatné pro žalobní řízení, jež před krajským soudem i v době rozhodování Nejvyššího správního soudu stále běží. Jestliže je tedy poplatková povinnost spojena s řízením o žalobě, v jehož rámci rozhoduje Nejvyšší správní soud o „procesní“ kasační stížnosti, nevzniká podáním takové kasační stížnosti stěžovateli nová poplatková povinnost, neboť za řízení ve věci je již zapláceno (případně se tato otázka řeší). [...] Výše uvedené závěry se pak promítají i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele. Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“ Z výše uvedených závěrů vyplývá, že stěžovatelka není povinna nechat se v řízení o kasační stížnosti zastoupit advokátem. Jelikož zastoupení stěžovatelky nebylo před Nejvyšším správním soudem nezbytné a předložená kasační stížnost obsahovala projednatelné a důvodné námítky brojící proti napadenému procesnímu usnesení, Nejvyšší správní soud návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. června 2016

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu